

ISBN 978-953-8555-25-1
9 789538 555251
Cijena: 20 eura

maticahrvatska
Ogranak Matice hrvatske u Imotskom

UHAH

Mara Ožić-Bebek Imotica

OBITELJSKO STABLO

maticahrvatska
Ogranak Matice hrvatske u Imotskom

UHAH

Nakladnik
Udruga hrvatskih aforista i humorista

Sunakladnik
Ogranak Matice hrvatske u Imotskom

Za nakladnika
Mladen Vuković

Urednik
Mladen Vuković

Lektorica
Mara Pezo, prof.

Korektor
Albert Ožić-Bebek

Računalni unos
Ana Šerlija

Korice
Vicko Kavelj: *Zapušteni vinograd*, ulje na kartonu

Grafički prijelom
Dejan Berlan

Tisak
Dalmacija Papir, Split

ISBN 978-953-8555-25-1

CIP zapis je dostupan u nacionalnom skupnom katalogu knjižničnog sustava Bukinet pod brojem 991005954881309366.

Mara Ožić-Bebek Imotica

OBITELJSKO STABLO

Imotski, 2026.

1. POGLAVLJE

MALE PRIČE ZA VELIKE LJUDE

PODKROŠNJICE

– Velik sam bio kad sam bio dijete –
reče veliki Tin.
Puno je vrimena prošlo,
a ja se slažem s njim!

KAKO SAM DOBILA PRVU PLJUSKU

Bilo je to u prvom razredu osnovne škole. Na prvom susretu osjetila sam strah od moje učiteljice. Možda su to osjećala i druga dica. Jedno jutro će ona: – Dobro zapamtite i prenesite roditeljima da sutra dolazi doktor zubar u popovu kuću. Pregledat će vam zubiće! Upamtili?

Mater je išla sa mnom.

– Otvori dobro usta. Tako, još malo! Žurilo se Ivi zubaru.

Bljesnula su srebrena klišta, zapela za jedan kutnjak. I trz! Pa još jedan pa još jedan… U posudicu boje graha tekla je moja krv. Kroz sumaglicu i grč, vidjeh kako je zubar opalio pljusku mojoj materi koja se od straha gotovo onesvijestila. Skočila sam sa stolice i sve ono krvi iz usta ispljunila po podu popova ureda. Netko me dohvatio, pljusnuo s jedne i druge strane lica, da još i danas nisam sigurna je li to bio pop ili zubar. Meni su bridili obrazi, a sluškinja je imala šta čistiti.

Znaju se dica osvetiti, zar ne?

TABLICA, SPUŽVICA I PISALJKA

Krenula ja u prvi razred s brojnom lokvičkom dicom. Učiteljica Čedna iz varuša. Nosila gaće i pušila. Stroga se činila, ajme majko mila. Imali smo tablice, pisaljke i spužvice i to je bio sav školski pribor. Vučem prve kose crtice, u grlu me nešto steže, čudno vonja, skoro za povratiti…

– Šta je lipotice? – pita učiteljica.

– Drugarice učiteljice, meni se povraća! – prestrašeno ću ja.

– Šta si ti, nešto posebno, nisi k'o druga djeca. Stisni usta i piši ili ćeš dobiti šibe! – zaprijetila je ona, zamahnuvši drvenon šibom.

Nisam jadna znala što je alergija, a čini se da učiteljici nije bilo do objašnjavanja. Šiba je riješila sve.

Nekoliko desetljeća kasnije srele smo se u gradu. Zagrlila me i izljubila. Pohvalila je moje knjige govoreći: – Vidiš, da nisam bila onako stroga ne bi se sada tobom ponosila!

– Hvala draga učiteljice. Je li ona šiba živa, bar u uspomenama? – upitah ju.

Obje smo se srdačno nasmijale.

NEĆEŠ TI MENI POVIST

Možete li , molim vas zamisliti cilo ditinjstvo bez struje i njenih blagodati? Istina živa. Kasne pedesete. Po kućama petruljače, zvali smo ih lampe. Zbog skupoće petrulja palile se u vrime debelog mraka. Na spavanje se išlo s večeri, ustajalo rano, čitalo i učilo po danu uz stoku na ispaši. Bila sam odlična učenica. Sve me pored nastavnog gradiva zanimalo. Strikan Vicko iz Crne Gore s naukovanja u Umjetničkoj školi, donosio mi je raznu literaturu. Željna njegovih knjiga brzo sam ih čitala. Upalila ja lampu pa onako u krevetu, misleći kako su svi pozaspali, s guštom čitala. Sićan se prvih naslova: Lun protiv Hekate, I zidovi imaju uši, Tajna stare opeke… Uvalila bih knjigu u korice na kojoj je pisalo povijest u slučaju da netko nebi vidio zašto trošim petrulje. Jednu večer, upada mater u sobičak u kojem je jedva žmirkala lampa.

– Trni sviću, ne troši petrulje, na spavanje, jesi li razumila?

– Pa moram mama, učim povijest sutra će me pitat!

Sagne se mater trzne knjigu na kojoj je pisalo povijest. Polako prošapće naslov koji je bio sve osim povijesni.

– Ovo je za vatru potpalit, gasi sviću, ujutro se prva dižeš. E, pa po danu se bolje vidi, ako stigneš, čitaj čitačice moja pametna!

– Neka čita kliko oće, dobro moje dite. Ne plaćaš ti petrulje nego ja. Sritan san što imam tako pametno dite. Da mi nije slipa kod zdravi očiju! prijekorno će did na putu u dvorišni nužnik.

I POZDRAV JE GRIJEH

Poslije godinu dana dobili smo učitelja Velimira. Mi, Kaveljova dica išli smo do škole u Dankovu kuću, ispred popove kuće.

– Hvaljen Isus i Marija, velečasni!

– Vazda budi! – odgovorio bi on. Pedesetak metra na solaru škole čekao je učitelj.

– Dobro jutro, druže učitelju!

– Dobro jutro, djeco! Otpozdravio bi on. Tako da znate i da popu morate reći isto ili će biti šiba!

Dosjetila sam se! Ići ćemo prečacem do crkve, pred njom se prikrstiti , a popa ne viditi! Tako bilo nekoliko dana. Taman mi iz škole, a pop u dvorištu naše kuće. Pita mater:

– Jesu li dica bolesna, kako ih nema u školu?

– Zdrava ko drin, velečasni, pa iđu oni u školu, di bi drugo!? – mater će.

– Mare mala, dođider bliže! – pop će meni – Kolovođa od pričaca, a…

Opali mi pljusku s jedne i druge strane da mi se smrklo pred očima.

Ubrzo promijenilo učitelja. Došao drugi i nije ga bilo brige kako ćemo pozdraviti, samo da se ne prolazi šutke, jer to nije pristojno. Popu smo jedne svibanjske večeri, vraćajući se s molitve, pobrali tek procvjetale ruže. Sutra su mirisale na učiteljevom stolu…

KOLIKO TO IMAŠ OVACA, A?

Čuvala, tako se tada govorilo ovce, krave i konje. Babi Mujsi nije imao tko pa je mater zadužila mene. Obećale su mi lipu vešticu za svetoga Antu koji se kod nas slavio, a bio bi i dernek. Jedno jutro ja s ovcama u polju, kad odnekle lugar Lukan.

– E mala Antetina, koliko ti to imaš ovaca, a? – pita on.

– Sedam, striče Lukane! – ponizno ću ja.

– Morebit triput tliko ako ne i više! – vrti on glavom.

– Ma to su se pomišale s Kaćunića i Mamića ovcan! – na to ću ja.

Nije lipo lagat starijeg čovika, ali nema druge. Did mi je dobro utra u glavu sedam i ni jedne više. Plaćala se velika pašarina i to bi moglo koštat.

– A je li ti did kod kuće? – pita lugar Lukan.

– Di bi bio, po vakoj vrućini? – ja ću mu.

– Dobro mala, odo ja njemu, a ti dobro broji te ovce, jesi li razumila?

Did i Lukan popili bi bukaru vina, proljudikali i štagod zamezili.

Niko nije brojio ni ovce, ni novce.

MAJICE S NATPISIMA

S materine i ćaćine strane, imali smo blisku rodbinu u Americi i povremeno dobivali pakete odjeće i obuće, koja je malo kome pasala! Ali dalo se prikrojiti, poglavito babi Dumanjkuši. Šta se tiče obuće koji žulj više-manje, pa bi se razgazila i dobro došla kao i sve drugo.

Dođe jedan paket na lito, na ime ujca Milana koji će to pravedno podiliti. Vadi ujac iz paketa komad po komad i gle čuda. Problidio ko krpa bacajući lipe majice s natpisima koje sam već, iskreno se radujući, vidila na sebi.

– Sve na gomelu i zapalit! Šta ja znan šta to na njima piše. More biti i merička pulitika…

– Neću miliciju da mi dolazi i privodi. Jeste li me razumili? – zapovjedno će on.

Eto kako došlo tako i prošlo. Nitko nije zna riči engleski i to je lipin majicama prisudilo. E, moj ujče da sada vidiš, skoro da i nema majice bez poruke rječju ili slikom. Što luđe to zanimljivije!

ŽVAKE

Malo iza paketa s majicama, došao jedan od ćaćine rodbine na dida Antetu. Sadržaj skoro pa isti, ali jedan paket unutar velikog paketa poseban. Malo čudan.

– Šta je ovo za Boga miloga? – pita se baba Dumanjkuša.

– Reci ti Anteta, ti si bijo u Meriki pa bi valjda moga znat!

– Šta je da je neće ujst! – prinese on nosu i povonja.

– Sapun mrluvan nije, na drugo me ništa ne podsića! – dida će.

– Jesi nan puno pomoga. Bacaj odma da se dica ne bi potrovala! – nagla je baba. Za svaki slučaj stavlja paket sa strane, ništa se ne baca.

Malo zatim iz Crne Gore doša stric Vicko. Did mu pokaže sporni paket, a on će:

– Strikane moj dragi, ovo su ti gume za žvakanje. To se sada puno troši i skupo plaća!

Uzme jednu, stavi u usta. Sav sritan okusom i količinom.

– Eto, neka se ja otrujem kad vi nećete! – vragolasto će on, i paket pod ruku!

Malo po malo, osokolila se i druga dičurlija i ja naravno, a priča o žvakama širila se dalje. U iščekivanju novog paketa!

NESTALA NAČAS GRBA

Did je bio povisok, viđen čovik. Stas mu je kvarila uočljiva grba na koju se često tužio, naročito pri težim fizičkim poslovima. Toga sam dana bila dobre sriće. Pratila sam kokoši Pirgu i Šarku. Na slamnatom gnijezdu, ostavile dva jaja kao da su znale da će me obradovati. Malo žerave, više luga na kominu i jaja su spremna za pečenje. Bacila sam oko na dida, malo je drijemao, pogledao ono što radim. Uze ožeg i nagrne žeravu. Za tili čas pukoše jaja ko' kubura. Ajme majko, šta ću sad? Nekako, ruka mi poleti za puvaljkom i dida okrpim po grbi. Ispruži se did, nestade grbe.

– Šta uradi krst ti ljubim? – zajauka on.

U taj čas stvori se mater, opali mi pljusku s jedne i druge strane, govoreći: Eto ti jaja, ti ćeš dida mlatit, nesritnice jedna! Da ti je ćaća kod kuće vidila bi Boga svoga. Ma neće ti valit čin dođe. Jesi li me dobro razumila?

Razumila, razumila to su bila pravila tadašnje pedagogije. Mogla sam i gore proć!

NIČU MI ZUBI

Did je odavno okrnjavio, što bi se reklo, ostajao bez zubi. Smetalo mu što ih nema jer se često smijao, pa nije bilo baš ugodno da mu vire krnjatci. Taman lipo užinali, did po običaju podrignuo. Smatrao je to zdravim. Ako je kome smetalo nek ne sluša, meni nije. On će: – Znaš li ti Marijeta da didu niču novi zubi. Sprida još ne, ali od zada bome jesu. Smilova se dragi Bog, slava mu i vala, pa će did prigrist košćicu.

– Ajde dide šta govoriš, kome niču zubi u tvojin godinama! – Ja ću sa smiješkom.

– Ne viruješ svom didu? Ajde daj prst, utraj ga malo dublje u usta pa ćeš napipat mladi zub!

Znatiželjno, utram prst… – Ajme, ajme majko! – zavapih.

Did je stisnuo kosirice i onim ojačalin desnima pritisnuo prst da su mi od boli suze potekle.

– Sad kaži svima kako sam te ugriza. Čim bi, nego novim zubon? Sumnjive Tome će povirovati, e!

Meni jadnoj prst pomodrio, bol sve jača…

– Eto Marijola, vidiš kako boli, sićaš se one puvaljke po mojoj gobi, a! Načas sam se osića ko mlađarac, uspravan ko svića. Za sad smo kvit, je li pošteno?

A ja sam osjetila da se drukčije osjećam, što ću koju godinu kasnije saznati da se taj period u životu zove – pubertetom.

LETRIČNA STOLICA

Vratila se mater iz Splita. Sredila zube kako priliči mlađoj i zgodnoj ženi. Naravno po ćaćinoj želji i parama. Sjedi se uz komin, pomalo ljudika. A mater će:

– Bože moj dragi, kad će letrika u naše selo. Evo, ko da sam nedaj Bože ćorava, kako sam u Splitu progledala. Jadna naša dica kako mogu išta naučiti. Po danu rade, po noći šćedimo to prokleto petrulje. Neću više moju Maru sovat kad je uvatin da navečer čita. Šta će jadna, još ni Splita vidila nije!

– Ti ko da si došla iz Merike! – upada joj u rič baba Dumanjkuša.

– Šta ti znadeš o Meriki nego ono šta san ja pripovida. U nji i na ulici po cilu noć svitli, po kućan i gostijonan da i ne govorin. Eto da znaš da imaju i letrične stolice…

– Bit će si ti na takin sidijo, a! – zajedljivo će baba.

– Nisan, vala ti Bože, jezik prigrizla dabogda. Mora tvoja uvik zadnja bit!

Naravno, did je govorio o električnoj stolici na koju su sjedali na smrt osuđeni kriminalci.

KAKO ZOVEŠ ONE PTICE?

Dida je moj bio pravi gazda, naravno koliko se to moglo biti u vremenu velikih oskudica. Često je o svecima koje je slavilo naše selo i o zapovidnim blagdanima zaklao janjca ili šilježe kako bi u koje doba godine prispilo. Sićan se pomalo nekih malih lovina u kojima je bio pravi barekin: vrša u Blatu na nekoliko skrovitih mjesta i pločica za jarebice u Brložinama. Te su pločice bile jako zanimljive: dvije ravne ploče kao slime od krova, naslonjene na oveći kamen preko par drvenih štapića zašiljenih kako bi mogli pridržavati jedan drugoga. Ispod, malo zrnja pšenice ili kukuruza. Jarebice bi pomalo kljucale, šta bi mogle dohvatit. Ohrabrene ušle malo unutra, gurnule štapiće koje su pridržavale kameni krov. Znao je on kad otprilike dolaze na hranu i vodu pa bi polako, kradomice, otišao po njih. Počastio bi ukusnim jarebicama popa i učitelja, znali su oni šta did radi, ali su šutili uz slasan zalogaj.

Prošlo vrime tablica i spužvica, došli mi i do našeg zavičaja.

– Kako ti Mare zoveš one ptice što ih did ulovi? – pita mene učitelj.

– Nikako, druže učitelju! Kako ću ih zvati kad su mrtve! – ja ću.

– E didovo dite, dakuće! – nasmija se učitelj i cili razred.

BILO JE I ZABAVNIH VEČERI

Zarupi zima, snig do kolina, cvokoću zubi. Pravo vrime za druženje. Još kad bi potrefila subota na nedilju, onda bi se malo i veliko okupilo uz vatru našeg komina, Razlog: ujac bi se Milan spustio s Poboja sa svojim lipim guslama, čekao did Anteta sa svojim junačkim pismama. Od malog Radojice, Ive Senjanina, Age od Ribnika, sve do Marka Kraljevića i Muse Kesadžije. Ujac bi polako štimao gusle i toplim vinom kvasio grlo. Padale su pisme u dvoglasu sve dok se ne bi umorili. Kako nije bilo struje, radija ni televizije, bilo je dobro i zabavno.

Kakve li sriće kad sam dobila prvi tranzistor, naravno na baterije, koje smo morali štediti. Ipak, nisu propuštane emisije: Veselo večer, Pomorsko večer, Zaželjeli ste poslušajte, Radio Brisel i naravno Grga Zlatoper – Glas Amerike. Činilo se kako nam je svijet na dlanu, kako smo sritni i prosvjećeni, naravno i za dida i ujca je bilo vremena.

Dolaskom struje u selo, lako smo se prešaltali i na crno bijeli svijet s malih ekrana. A gdje smo to danas, pitam ja vas. A znam odgovor!

NISI NI TI ZNALA PLIVAT

Nedjeljom ujutro mi je bilo najteže. Moja brižna mater pripremila bi lonac vrele vode, nalila veliku drvenu maštilu koju smo zvali bigunac i poredala nas na kupanje. Tribalo je ići na misu čista tijela i čiste duše. Kako sam bila starije dijete k tome i žensko, prvo bi mene okupala i pokazala kako ću ja ostalu djecu. To je bilo to!

Požalila se ja didu, nemam kome drugome, kako je to meni teško, a on će na to:

– Ajde izdrži malo, tamo do svetoga Ante, a unda s njima u Blato, u kanale!

– Kakve kanale dide, oće li se udušit. Ne znaju plivat! Šta ti je!

– I ti si se dušila, nisi znala plivat. Malo po malo pa naučila. Oni malo veći ući će do pâsa u vodu, manji do kolina. Šta operu, operu i Bog te blagoslovio. Od svetog Ante do Male Gospe ima topli dana i vode, vala ti Bože!

– Šta će reći mater kad joj kažu di su se kupali?

– Za početak ćeš dobit koju trisku, posle će in biti drago što su naučili plivat, poslušaj ti dida svoga. To će im bit korisno u životu. Tribali bi ti od reda zahvaliti!

PISMO

Did je bio bogobojazan vjernik, nije propuštao molitvu osobito pri obiteljskim ručkovima i večerama. PoletiIa bi mi ruka za kašikon, naravno bila sam gladna, a didova molitva poduža. Podigao bi glavu, pogledao bi me iz kosa, što je značilo da pričekam i druge oko stola. Na kraju bi rekao:

– Izmolit ćemo Očenaš, Zdravu Mariju, Slava ocu za one koji se nema 'ko sitit!

– E, baš ti moraš! – promrmljala bi ja za sebe i jedva čekala prvi zalogaj.

Da je did zna šta mislin ne bi ga se okusila.

Znao je did često komentirati ono kako na nebu tako i na zemlji, e, pa kad je tako ne žuri se meni gori. Neka me ovde pa neka Bog dade kako misli da je bolje za me. Kad oden gori, pa se malo odmorin, pozdravin rodbinu, napisat ću van pismo, poslati rekomandirano, da se znate vladati i šta vas čeka. Spremi mi Mare buletin i šopokuvertu da mi je pri ruki!

– Ma kakvo pismo dide, šta govoriš, niko se nije javijo pa nećeš ni ti! – u šali ću ja.

Prošlo više od pedeset godina nema pisma. Turići više nisu poštari. Veliki je nered po poštama, more bit se negdje zaturilo. Uglavnom nije stiglo.

Kad bi netko umro, bio je običaj čuvat mrtvaca po cijelu noć. Pilo se i molilo, često kroz šalu spominjalo Antetino pismo.

Od kako su mrtvaci u mrtvačnicama, običaj se promijenio, ali priča o didovu pismu i u tuzi izazove osmijeh.

OBITELJSKO STABLO

Odvele bi nas daleko šaljive, mudre i poučne priče o didu Anteti koje i danas žive, s njegovim četrnaestero unučadi, vjerojatno i s njihovim potomcima. Nije on bio samo moj dida niti ja samo njegova unuka, ali smo slične naravi, skloni šali, izvoru zdravlja u teškim vremenima kad su se bolesti liječile prirodnim pripravcima. Oko dida se vrtiIo moje djetinjstvo iz kojeg sam razdoblja uspjela zadržati komadiće sjećanja i krenuti u život. Dida pamtim kao veliko i zdravo stablo iz kojega su rasle čvrste mlade grane, naraštaji naše brojne obitelji.

Na koricama knjige koju držite u rukama izmiče stara ogoljela vrba i oronuli vinograd. Komadić krajolika kojega je svojim kistom ovjekovječio stric Vicko.

Ispod krošnje nekada raskošne vrbe, tražili smo komadić hladovine umorni i trudni od rada, u bogato rodnom vinogradu. Did bi uz čašu bevande ispričao po koji vic, anegdotu ili zagonetku, pa je i umor lakše padao. Prolazila sam i još ću prolaziti pored vinograda, dok god me zdravlje posluži. Osamdeseta je na pragu, hvala dragom Bogu još nisam stigla njegove ovozemaljske godine. To mi daje snage za smijeh i šalu kao eliksire dugovječnosti. Dida moj sigurno gore s nebeskih visina prati moje tragove i uživa!

2. POGLAVLJE

IVUŠA I ANTIŠA

JOŠ NAS NIJE PRIGAZILO VRIME

KORAK U PROŠLOST

LIPI NAŠ IMACKI

Vratio se Antiša s jutarnje kave na lipom suncu, baš kako to priliči u vrime korone. Ivuša polako parićaje ručak.

Antiša će:

– Ima jutros i dobri visti. Jedva čekan da ti kažen, ako si pri volji?

– Gukni čoviče! Da je bar jedna dobra u ovoj nevolji! – prihvaća Ivuša.

– Po cilon našen malom mistu ništo se gradi, grad se polipšava, sprema za turiste. Ono jada i rugla na živinskon pazaru i na kolodvoru zanovit će privatnici-poduzetnici…

– Ma koji privatnici, ono ne mere ni država zanovit. A i ti bi spada u te poduzetnike da te ja nisan zakočila. Tijo si ono malo krvavi para utrat u birtiju, pa na kiriju. Ne virujen ja dok moje oči ne vide!

– Čekaj bona, nisi čula ni pola priče! – prekida Antiša te nastavlja: .

– Radit će se Duvanska stanica, Pijunirka, otel Imota…

– Stani, stani, jutros si ti na čari nagazijo. Sićaš li se ti, moj Antiša, one priče oko zatvora u Imackom. Bit će, di će, kad će… Samo šta nije. Kliko će se ljudi zaposlit, šoldi zaradit… Ja san tada lipo govorila: Metnite vrata na Kamenmost, pustite ljude da se sami zatvore, po volji jin bilo. Nije niko sluša. Da je, bilo bi nas duplo više! One paretine šta naše lopuže imaju na računin poslat u Imacki, pa kad jin se dokaže nevinost vratiti šta ostane. Znaju moji Imoćani s parama, nema govora. Pošteno, nema bolje! – zaključi priču Ivuša.

SIROMAŠNI

– Utrni der tu sritnu televiziju. Ne mogu od jada gledat ni slušat. Ti se zanijo u visti, pušeš, stenješ, oćeš da te kolpa na pravdi Boga? – Ivuša će Antiši.

– Ženo Božja moramo znati što se oko nas događa! – odgovara Antiša.

– E, puno ti znaš šta se događa, sve istina do istine. Mora da te to veseli. Od Zokija i Plenkija biser do bisera. Ko dvi babe zemanile kad bi se popravdale, zagrnile modru i pleskom po guzici. Sutradan, ko da nije ništa bilo. Ispijale kavu i ćakulale. Ne bi bilo loše se se nji dvojica ulgedaju, pa da jednom završe te bljazgarije. Šta ti kažeš?

– Šta ću kazat u ovon jadu. Mislin na jadne penzijonere i siromašne koji je svaki dan sve više. A nikoga briga! – Antiša će.

– Lako bi ja to rišila da san na vlasti. Pezijoneri ne bi plaćali vodu, struju, taleviziju, grijanje. Skupilo bi se tute dosta eura misečno. Država ne bi propala. Nije joj to ćaćino nego sviju nas. Narodno. Pa nek narod mukte troši! – veselo će Ivuša.

– Ti si Božja ženo pamet popila. Šta tebe brigaju tuđe penzije. Ja san svoju krvavo zaradijo u Nemačkoj pa se jopet mislimo kako na kraj s ovom skupoćom!

– Tako je, Antiša moj, pripametni. Nego ja iman jedan savit penzijonerin: deku pod ruku pa isprid Sabornice. Neka vide macimudani koje smo izabrali da se o nami staraju. Šta kažeš na to? – upitno će Ivuša.

SRITNA NOVA

– Evo, moja Ive, Nova godina. Jedna više, vala ti dragi Bože! – Antiša će radosno.

– Samo da ne bude jedna manje, i to bi se ne daj Bože, moglo dogodit. Oprezno će Ivuša. Po čemu ćemo pantit ovu dvajest drugu? Po našin vatrenin – Bog in da zdravlja i veselja. Razgalili su nan srce i dušu. Jesi li vidijo moj Antiša, lipote kad cila domovina piva!

– Vidijo i čujo i sritan san. Ma kvari mi merak ovi euro đava ga lipi odnjo. Trijest godina naše kune, pa sad šok. Oda san po svitu, nauživa se tuđi valuta, e da srićon nisan! – Antiša će.

– Sad ćeš ti sam ić u spizu. Nema više natrpat gepek merđanu. Ceker u ruku, pa po dvi tri stvari. Kad nestane jopet. Meni bi triba dvokat da prati 'ko, šta pokrada… Evo, dadoše ono crkavice penzijonerin. 'Ko biva najugroženiji. Eto taki je samo dva milijina. Nije pulitika njima dala ništa, to je para iz njijova teškog rada i muke. Igara kliko ti Bogo oće, kruva kako kome i kliko. To te ja pitan. Ma jopet se uzdam u dragog Boga da će krenit na bolje. Baričetnu i zdravu Novu dvajest treću želim svima, a sigurno i ti moj Ante! – svečarski će Ivuša.

VELIKI TJEDAN

– Ajde Ive, diži se. Oketila si jutros ko da je crna zima. Evo ubra san Ijubice pa ćemo se umit. Je li Cvitnica ili nije!? – Antiša će.

– E, moj Aniša, otišlo je naše umivanje. To ti misliš da ćemo se pomladit? – na to će Ivuša.

– Ne mislin ti ja bona na pomlađivanje Ti si meni lipa i draga ko prvi dan kad san te zavolijo. Oću reć počinje Veliki tjedan, valja čuvat običaje! – veli Antiša.

– Nisan ni ja protiva običaja. Bi će pijat bakalara i bocun crnog vina ko svakog velikog petka, drugo ti dođe na isto. Veliki tjedan je velik za svakoga 'ko je zdrav, koga ova nesrtna korona nije ćapila!

– Ćapila bi i nas da se nismo čuvali. Sebe i druge! – ponosno će Antiša.

– Ti si se čuva vinon i rakijon. Mućala san jučer demejane. Kraju je orlovača i višnjevača. Naša si ti cipivo bolje od onoga šta nam nude. Sad ga ima sad ga nema, tako bi se tribalo zvat! A maniti se narod nećka. To ti je, moj Antiša po onoj nije se rodijo ko bi narodu ugodijo! Ne ćemo mi o tomu glavu razbijat. Neka je sritan i blagosovljen Uskrs svimin koji do toga drže! –

MASKE

– Eto, Ive moja draga padoše maske. I vrime je. Proliće i Uskrs pokrit će sve naše muke, vala dragon Bogu. Došlo vrime da se osićamo k'o ljudi. – radosno će Antiša.

– Moj Antiša ti ostari lakoviran. Je, padaju one krpene. Padaju one krpene svakon vidljive, ma šta ćemo s onim maskan šta ji pojedinci nose cili život. Mi tute nemeremo ništa! Bolje uši po sebi! Nego mene peče i boli ovo o uskrsnican penzijonerin. Isprsili se pulitičari štaš govorit!

Do 70 eura da proslave Uskrs. Dabogda oni svoj Uskrs slavili s tin paran pa da vide šta je raskoš! – zgraža se Ivuša.

– Nije to naša briga, vala ti Bože. Mi smo i do sad pomagali. Tako su nas učili. Neka svak oko sebe pogleda i pomogne kliko more. Potribiti uvik ima i bit će! – Antiša će nato.

– Ne znan kako će proći oni novi ministar gradnje. Pa, pa... eto ni ime mu nisan zapantila. Tako mi je pamet pomutila njegova imovina. A di je ono šta ni je kaza. Doša je na pravo misto. More pola Petrinje sagradit da se ne maća. Oće crnoga đavla. Otić će prije nego misli. Više se čudin Plenkiju šta i dalje radi šta ga je volja. Miša ministre i ministrice, imenuje i amenuje kako mu drago! Doklen će to tako? – pita se Ivuša.

– To bi moglo biti! Šta me gledate tako? Podsića me to na nekoga! Nego, ajmo mi lipo čestitat Uskrs znanin i neznanin, neka ga provedu u zdravlju, veselju i miru. Šta moremo kad i toga sve više vali! – Antiša će.

DRŽAVA I DUGOVI

– Čuješ li ti, moj Antiša, šta ovi naši pulitičari govore. Vale se na sva usta kako će nan bit sve bolje. Puste paretine u igri! Kako su mudri znadu i kliko će valit da bi pokrili godinu. E reste sve pa i dugovi! Nego, znaš li ti kliko će nami valit s čin mi raspolažemo? – ljubopitljivo će Ivuša

– Ma šta valit, za jezik se ugrizla. Nami triba priteć da bi bili mirni. Svako pametan vodi računa da prživi neće mu mana s neba past! – pronicljivo će Antiša.

– Znan ja kako bi se država otresla dugova i neka nas puste u miru. Neka tajkuni, oni što su pritvoreni vrate naše, a ne da godinan govore da nisu krivi u brk sucin i sudovin. Kad bi tako bilo i mi bi, penzijoneri dali štogod da se jedan put smirimo!

– Neš to dočekat ni ti, ni ja. Mislimo se mi ki dosad. Evo, prođe i dvajesdeveti, nekadašnji dan republike, niko ga se više i ne sića. Imamo mi sada našu Lipu i njezine dane republike. Vala ti dragi Bože! Ja se sitin svinjokolje, a bilo je toga u svakoj vamiliji! – ponosno će Antiša.

– Kako vidiš gudina je sve manje pa se ta bivši praznik zaboravlja. Uvik jedno s drugin, moj Antiša, taki ti je život!

JUGOŠVABO

Povečerje. lvuša i Antiša uz televizor. Prate što se događa. Ponešto žestoko komentiraju.

Ivuša će: – Slušaš li ti moj Antiša šta ova dvojica govore, bodu se ko dva junca!

– Đava ti ne odnjo letičasti jezik, da te ko čuje pa mi pulicija dolazi po kući! – ljutito će Antiša.

– Nisan ja rekla da su Zoki i Plenki junci, nego ko dva junca. Oću reć da san ji s njiman usporedila. Mislin šta govorin. Moga bi i ti otvorit gubicu, nego kupit u prsi! Ža je meni ove mladosti šta odlazi u Nemačku. Vode cilu vamiliju. Kad će se vraćat koga briga! Sićan se dobro moj Ante, kad si ti bio u Nemačkoj kako bi me pošprdno pitali: Kad će tvoj, Jugošvabo amo? Nisan ostajala dužna, ne će vas pitat!

– Mene su za kuću podbadali! – Antiša će. – Šta će ti tlika kućetina, more cilo selo stat u nju! Sad vidiš kako nan vurešti dolaze i eurin plaćaju!

– Neka, vala dragom Bogu. Nije jin tisan grad. Da se Kikašu i Škilji dignit pa to čudo vidit, smista bi ji kolpalo! – vragoljasto će Ivuša.

KORIZMA

– Jedva li toga sritnog ručka, Ivuša bona, ili si more bit uru prominila? – zlovoljno će Antiša.

– Ne bi ti se ništa dogodilo da ga i ne bude. Korizma je Antiša. Mora se pripazit velike spize. Vrime je posta i molitve, pa bi malo o tomu moga mislit! – Ivuša će.

– Tako je Ive! Vala ti Bože, nami još nije ponestalo, a i u postu ima lipe rane. Dok moremo da ne škrtarimo! – na to će Antiša.

– Ja se nako mislin, da korizma dobro dođe našin penzijonerin. Lipo se drže molitve i posta, ostane koji euro, a da na to nisu računali. Bolje za zdravlje, a za Uskrs triba omastit brk!

– Tako je Ive! Udarila skupoća. Gadno nan se piše. Šta moreno, samo zdravlje čuvat! – dodaje Antiša.

– Skoro ti zaboravi reć. Jutros te zva rodijak Vrano iz Manjca. Tuži se i on na skupoću. Penzija mu nemere doteć, za rad na crno više i nije. Kaže da ima u vidu jednu Nemicu, stariju gospoju, pa će k njoj na stan. Lašnje će biti oboman!

– Lipo san mu govorijo dok je bilo vrime, skrasi se i vrati kući. Među svoj svit. Lašnje će ti biti duši i tilu. A i džepu. Pitat će te starost di ti je bila mladost. Ne laže stara poslovica. To mu reci kad jopet bude zva. Ja ga neman šta slušat! – pokunjeno će Antiša.

MAŠKARE

– Ivuša, bona kojega si se đavla tako uzmlatila po šuvitu, ne daš mi kavu popit u miru! – prijekorno će Antiša.

– Kad baš oćeš znat, vadin robu za mačkare. More bit da se šta i uzmoljčilo.

Ne sićan se kad smo se zadnji put mačkarali, danas oćemo. U povorku. Kliko san čula naši su nan momci spremili tliko smija i šale ki dosadašnji godina. Ne ćemo to propustit. Lipo su nas pozvali da doprinesemo veselju u ovin jadnin danima od korone. Prilika je moj Antiše vidit narod pod maskan. Tako nas neće niko pripoznat. – razdragano će Ivuša.

– Kad je to u pitanju, slažen se i ja. Mačkare su uvik bile dan od veselja. Naši Imoćani znaju napravit štimung. Krnjina ostavšćina je uvik vukla smij do suza. Ima ove godine puno toga za reć. Malo nan je Putin pomutijo, Bog mu pamet prosvitlijo! – Antiša će.

– Nadro on svojin puton, kako mu samo ime kaže. Svaka sila za vrimena, ne mere protiv cilog svita. Stat će se i njemu na kraj. Volila bi ga vidit ko krnju, taman ga se zapalilo. Mislin, da ne bi ima ko protiva! – veselo će Ivuša.

NOVA VIZURA

– Aa, uu, baba, mm… – urla Antiša, rano jutros u postelji.

– Šta je čovče Božji, šta si klapijio da tako urličeš. Razbudi se kap će te ošinit! – Ivuša će.

– Zamalo da nije , vala ti moja Ive što me probudi. Baci der oko kroz ponistru, vidi je li tover još na jezeru. Sanja san da je nika još jedan da vizura bude običnija! – veli još pospan Antiša.

– Dobro govoriš moj Ante, na sve se jadni čovik mora naviknit. Na ovo bi puka i Gavan. I njemu bi bilo zaludu. Nego Ante moj, pali der merđu pa ćemo se provozat po našoj lipoj Krajini. Čujo si da imano priko pet stotina kuća za odmor. Eto vidiš, niko radi, niko se odmara! Kad smo mi kuću gradili rugali se s nami, da šta će nan tlika kućerina. Vidi sad, mogla bi se okrenit u tin novin bazenačama! – začuđeno će Ivuša.

– Bože moj mili, da se Škilji i Matanu dignit pa to vidit, šta bi oni rekli. Taka ti narav naši ljudi. Moje mišljenje je tako, ti kako te volja! – mudro zaključuje Ivuša.

MARKO, MARKO, SUNCE NAŠE ŽARKO

– Marko, Marko rodila te majka Istrijanka. Osvitla si obraz svom narodu. Donio radost, veselje i ponos. Zaslužuješ taki doček, ma šta, još i više! – viče Ivuša ispred televizora.

– Šta je bona Ive, šta vičeš, čuje te pola ulice! – Antiša će vraćajući se s balota.

– Neka čuje ulica i grad. Čula ga je cila Evropa. l svit! Bebi Lazanja ko bi drugi! Puno nan je lipoga pridonio! – zaključuje Ivuša.

– Ja san bome od cile pisme samo jednu rič razumijo – "Dim"! – Antiša će.

– Da mi nisi čovik, znaš da bi ti rekla: Dim ti je u glavi. Ko da moraš sve razumit. Pleši, pivaj, divi se mladiću koji će svoju novčanu nagradu ustupit bolesnoj dici. A i nagrada je tribala imat još koju nulu. Šta ti se čini? Pokaza je svoje veliko srce, vratit će mu se budi bez brige!

– Ja mislijo da ti pratiš Sabor, nove ministre da ti nisu po kontu? – veli Antiša.

– E, moj Ante šta bi reka narod – "sjaši kurta da ujaši nurta"! Nisu sjašili nego zajašili! Oni pop, viskulturnik i dvokat da će sve od sebe da nan bude bolje. Ma, ja bi rekla da njima bude bolje! – Ivuša će na to.

EURI I KUNE

– Bože moj dragi, velike žurbe oko naše bidne kune. Oće je na silu uvuć u eure. K'o da je nika priša. Odavno smo mi na euriman. Doduše nije službeno, a šta bi to prominilo stvar. Nego sve mi se čini, da će kuna noge steći i uteći u nike druge džepe. Nije moje da se o tome mislin šta mogu kad san taka! – žurno će Ivuša.

– Poviri ti malo u one bičve! Jesu li one na sigurnom? To je naša banka. Ne daj Bože da se ko dočepa, pokrade. Toga me je stra. Neće moj euro u banku, pa ga čupaj kad zatriba. Svit poludijo, minja kune u eure. Šta će na kraju ispast, sam Bog nek zna! – Antiša će.

– Nije to najveće zlo, moj Antiša. Zlo su one cine po dućanin. Svaki dan skaču ki lude. Obećali nan pulitičari smanjit puno toga priko onog omrzlog pedeveja. Ništa od toga. Sve iđe na ruku trgovcin, raja neka se snalazi kako zna i umi. Ma šta mi pade na pamet, da će oni naši lupeži lašnje krasti u eurin. Bar će brojke izgledat manje. Reka bi naš narod, da se vlasi ne dosite! – ljutito će Ivuša.

ZDRAV KO DRININA

– Antiša moj dragi, šta ti misliš doklen će nas izluđivat s ovon nesritnon koronon, sriću joj đava odnjo i onoga koji je izmislijo! – rezignirano će Ivuša.

– Nije nju bona Ive niko izmislijo, bolest ko bolest, pojavila se sama. A neće otić tako lako. Mi smo svoje učinili. Držimo se uputa, cipili se, bude li potribe i još ćemo. Kažu, pomozi drugima. Neka svak sebi pomogne kako zna i umi. Nije se rodijo ko je svakon ugodijo! – na to će Antiša.

– Lipo ti mene tišiš, šćeta šta te nisu metnili u Stožer da te se čuje na daleko. Lako je tebi govorit kad si cili život zdrav ko drinina. Bijo si u doktura na predvojničkoj, kad se dokturu govorilo druže. Blago tebi i takima!

– Ajde, ajde, nemoj se žalit. Žene tvoji godina piju šaku pirula dnevno, a ti vala ti Bože, ko curetak!

– To vi muški brojite ženan šta koja od likarije pije. A da mi počnemo brojit čokalje rakije i bukare vina. I neka. Sve san sigurnija da je to prirodna likarija. Neću ti više riči prigovorit. Dodaj česan luka i šaku kiselog kupusa pa ćeš i gripu otrat. Ona se u koroni i tako ne pripoznaje! – dosjetljivo će Ivuša.

MAJMUNSKE OSPICE

Čeka Ivuša Antišu na večeru. Odkad je službeno kalala korona zadrži se s pajdama, ne misli na vrime. A, evo ga, dolazi!

– Valja tebe i na večeru čekat! – Ivuša će. – Stanider malo! Jesi li opra ruke?

– Šta ti je ženo Božja? Nisan dite da mi ruke gledaš. Dašta san nego opra! – Antiša će pomalo začuđeno.

– Ne znam ja ništa i neću nagađat. S kliko si se svita danas popodne rukova. Ne znaš ti bolan kliko oko tebe ima majmuna i majmunski ošpica. Evo, prisićan se kravijeg ludila, tičije gripe, lisičije bisnoće…

– Stani bona, daj mi u miru večarat. Nisan ti ja doktur da me sve to briga!

– E, znan ja da nisi doktur, ma bi moga malo promislit šta sve zdravlju priti. Brzo ste zaboravili koronu i sve puste bakterije. Dosta je jada zadala. Kakva kuga i kolera. Ja ću se i dalje pazit, neću đavla izazivat!

– Pusti bona bolešćurine, nije sve zlo zavika. Kako si se ustrtarila čini mi se da se i mačjeg kašlja bojiš! – smije se Antiša.

– Ti ko da veliš: sve je za ljude. Kako vidiš i za živinu! – Ivušina je zadnja.

MOREŠ TI PROMINIT

– Šta si se tako smrkla i namrgodila , ko da će iz tebe krupa? – zabrinuto će Antiša.

– Ni si ga ni ti ništo ćaran, samo šta sebe ne vidiš. Kakva bi mogla bit nego smrknuta u vakon jadu i nevolji. Evo, šta učini prokleta korona: Koga si viđa, ne viđaš. Bojiš se sam sebe! – Ivuša će.

– Ajde bona razvedri se! Čuvaj to malo zdravlja. Evo gledat ćemo malo televiziju, pomolit se, s dicon i unučadi probesidit. Sutra je šta narod kaže novi dan! – hrabri Antiša.

– Novi, novi, kako za koga. Ma za svakoga, manje jeden! Triba i o tomu malo mislit. Kažeš televizija! Oćeš svađu Zokija i Plenkija, jadna jin mater u šta su se uprtili? Ko da jin je država ćaćina prćija. Oli ćeš one debele nesriće…

– Ko da su oni jadni krivi šta su tako debeli? – Antiša će.

– Brzo bi i ti steka kile da ja nisan zbrenzala. Pasa bi se kaišon ispod pupka! – likuje Ivuša.

– Ne meremo mi to prominit. Bolje nan je ostat u miru ako moremo, ma moramo! – na to će pomalo uvrijeđeno Antiša.

– Ko kaže da ne meremo prominit. Ajd ti promini euriće da se ne stiskamo, zlu ne tribalo! – zapovjedno će Ivušina.

MODERNE MASKE

– Eto, moj Antiša brzon će i Uskrs , kako mi se čini s ovin trećin valon da će biti gore neko lani. Sidi u kući, nigdi nikoga, koje moga vako crnilo zamislit? – Ivuša će sebi u bradu.

– Ajde bona svako zlo je prošlo pa će i ovo, pa će i ova nesrtna korona. Neće ni ona zauvik! – optimističan je Antiša.

– Je, je, ma se rascvitala po svitu. Eno je u Ingleskoj, Ćeskoj , Meriki... U Kini je đava pobrojit ne mere. Sad ti ga ta soj dođe ko poklon, a!

Ko dite pantin kad bi materi ujac Ićan za Božić i Uskrs posla čestitku i ćek na dvajest dolora. Mater bi otišla u varuš razminit, doniIa svega i svačega. Najviše smo se veselili štruci biloga kruva, mûke kako smo je zvali. Slađa od ikakvog kolača... Sada iz Merike šalju koronin soj. Je li to Bogu plakat, šta ovi veliki rade jadnon malom narodu!

– Ma nisu namirno, šta ti je Ive, nemoj dušu grišit! – Antiša će pomirljivo.

– Od svega prave šolde. Pogledaj dobro te masketine. Nema kakve boje nema, od postova do kroja. Na sprovode crne. Eto, po televiziji primidbe kako ni u smrti nismo svi jednaki, Kad smo to bili i kad ćemo bit, pitan ja tebe?

– Vala dragon Bogu, naman maske ne tribaju. Nigdi ne iđemo ne ljubimo se i ne grlimo. Držimo i razmak! – Antiša će.

– Žalosno, ali istinito. Steglo nas vrime i starost. Pa i pamet moj Antiša. Nego, kad ćeš me odvest na kavu? Vidiš da su svi poludili ko da se kave nisu nikad i kod kuće okusili! – privodi kraju razgovor Ivuša.

ODE NAŠA LIPA KUNA

– Ivuša bona, šta štrokaš po telavizoru, sad jedan program, pa đavli ga se znali koji. Oću gledat dnevnik u miru! – Antiša će.

– Ajde tamo u tinel, pa gledaj šta te volja. Mene u kužini pusti na miru! – otresito će Ivuša.

– Jesmo li to došli do toga da se oko televizije svađamo? – radoznao je Antiša.

– E, da je samo oko toga. Došla grda vrimena, moj Antiša. Šta ti kažeš na eure koji nas po Božiću čekaju? Stalo se na rep Našoj lipoj i dobroj kuni. Ko zemanile nemačkin markan. Sićaš se ti dobro one: Ako nemaš para, razmini marke! Štaš sad razminit? l tvoja se devizna pensija istančaIa. Dok je bila u devizan lašnje se disalo! – Ivuša će.

– Prisušile devize, moja Ive. Došle kraju ko nikidan voda u Jezeru. Dobro ti san se nasmija gledajuć utakmicu. Sve šesno i lipo, pravi naš imocki humor! – okriće Antiša na šalu.

– Tebe nasmija utakmica, mene Zoki i Plenki. Kad se ona dva pobodu meni dođe da se pošteno nasmijen, ko da gledan zemanile Stenlija i Olija. Dok je nji dvojice dotlen ću gledat Dnevnik! – zahihoće Ivuša.

ADIO KUNE

– O, moj Antiša šta dočekasmo. Ovi sritni euro mrsi nan račune. A lipo se čovik navikne na svoju valutu, undan jope Jovo nanovo. Sta ti na to kažeš? – Ivuša će Antiši.

– Šta ću kazat, šta i ostali svit. Udarit će po pameti i džepu. Ko lašnje ko teže, provat će se snalazit! – veli Antiša.

– Ko zna ko će omrsit brk. Bit će jopet ko je jamijo, jamijo. Torbari će napunit svoje džepe ko i prošli put s dinarin!

– Šta bona bulazniš. Valuta se minja, ma se čvrsto čuva. Neće biti šverca i lopova! Država garantira! – čudi se Antiša.

– Je, ko i za Lipu našu. Prodalo se i prodaje šta se više more. Pokupovali i kupuju stranci najbolju zemlju i kuće. Ne znan ni kad će stati. Sigurna san samo u ovo naše prljuge. Tute ne će metnit prste dok san ja živa! – uvjerena je Ivuša.

– E, moja Ive. Spašava nas naš nered zemljišni i katastarski. Da nije na sriću tako, bilo bi još više prodaje. Onako, dođu ljudi i kad vide da neće Iako do papira, odustanu. Vidiš bona da ponikad i nered more spasit stvar! – uvjeren je Antiša.

– Bog te čuo moj dobri Ante. Pametniji si nego san mislila. Nikad mi to ne bi palo na pamet. – utješno će Ivuša.

NE BUDI PROSTA

Ivuša i Antiša u hladovini pod odrnon, krate svoje umirovljeničke dane. Tako i ove vruće kolovoške večeri.

– Moj Antiša velike sramote u našem lipon gradu, Kud god kreneš pasja govna. – Ivuša će.

– Nemoj bit prosta, moreš to i lipše reć! – brecnu se Antiša.

– Kako rekla da rekla, nije u redu. Sićaš li se ti kako smo se dobro nasmijali, kad je Mari Mrđalici koja je u kesu kupila govna svoga pasa, jedan pajdo neću ga imentovat, reka:

– Oćeš li ga lešo ili peći, a Mare?

– More jedno i drugo, samo ti kaži kad ćeš doći da se ne oladi!

– Dobro mu je odgovorila, zaslužio je! – smije se Antiša.

– Nema u gradu ni javnog nužnika, a davno smo imali na dva mista. Moga se čovik za sitne pare popišat, nego mora najprije piće plati ako će se olakšat!

– E sad si ga baš pritrala. Nisu za nas te šporke riči! – Antiša će.

– A nisu ni govna i pišalina na sve strane, lipi moj! – zaključi Ivuša.

MAKINJETA MOJA PRIJATELJICA

Parkirala Rudeška mečku po onom silnom nevrimenu, uletila u Mare Mrđalice. Sidi Mara za stolom nešto kljuca po staroj pisaćoj makinji.

– Šlušaš li ti Antiša šta ja besidin? – Ivuša će.

– Slušan, slušan, kako ne bi sluša! – Antiša će na to.

– E, pa pita Rudeška Maru, zar ona nema konfjuter pa kucka po staroj makinji.

– Ko više drži do toga čuda, samo stoji u boravcin ko ukras! – upada Ruda.

– Čuješ li ti bona ovu strašnu grmljavinu, vidiš sivanje. Probija ti uši i oči. Zato ti ja kucan na makinji da me ne daj Bože grom opali za računalom! – namigne sebi Mara.

– To ću prinit unucin neka jin ćaća nađe digdi taku makinju. Puno su oni na onim đavlijin laptopin. E, čuvaš ti Mare svoju guzicu, imaš i pravo!

– A ti Rude moja, začepi gubicu! Ako su na te, ne triba njima nikakva makinja, neće se ubit od pisanja! – Ivušina je pripomena.

NE MERE NAN NIKO NIŠTA

– Evo kraju lito ki sve drugo. Ma morali smo bit malo pametniji pa dovest Tomsona. Lani je pokripijo grad i okolicu. Da popravi ono šta su vorešti podbacili. Bog mu da zdravlja i od moga! – Ivuša će pojačavši ton na radiju s kojeg se čula: Lijepa li si…

– Lipa si i ti moja Ive, a tek kakva si bila! uzdiše Antiša. Meni ne iđe, a tek ono što se oko njega radi i govori. Ko će vikat: Za dom, neka viče! Još meni bubnjaju u glavi Čavoglave i dok sam živ neću se te pisme odreć!

– Dobro kažeš i ja se slažen. Sve šta se brani za inad će se napravit. Di je zamukla Vila Velebita, Ustani bane, Bog i Hrvati... Za to su ljudi robovali. Sad smo u slobodnoj zemlji i ne mere nan niko ništa! – veli Ivuša.

– Jesi li ti vidila kako je Bog pomogao Sinjane. Najprije dvaput Alka, pa Tomson, unda Gospa sinjska, slava joj i vala. Sve u nedilju dana. Jilo se i pilo, veselilo i molilo. Sve zaslugon načelnika bog mu da zdravlje. On je za mene ljudina. Samo da mu neka budaletina ne pomrsi račune! – zadovoljno će Ivuša.

AUSTRIJSKA OSTAVŠTINA

– Di si se ti tliko zabavila? – Antiša će Ivuši. – Ručeno je doba, ajde bona uvati se posla, gladan sam ki pas!

– Popila i ja kavicu s prijateljicon Danicon. Šta bi ti da me svaki dan čekaš u 'vu uru, a? Prošle smo gradom uzduž i popriko, svita ko u priči, lipota jedna. Puni konteneri smeća, a oko nji još i više. Mi smo vala Bogu po strani i ne vidimo, lašnje ćemo spavat! A stalno se govori o razdvajanju smeća. To će u nas biti malo sutra! – na to će Antiša.

– Ovako lipi grad, a smeća na sve strane! – Ivuša će.

– E, moja Ive, davno je Imacki bijo grad. Za vrime Austrije. Još koristimo što nam je ostavila. Vidiš da cilo lito kopaju civi za vodu i kanalizaciju, da ne rečen govna, kako ti prostačiš! – Imamo novog načelnika potegnit će on. A nemaš koga ni izabrat.

– Bilo ji je na listi kojima ja da ne bi dala ni Titinu štafetu nosit! Pa ti reci je li tako! – realno će Ivuša.

3. POGLAVLJE

AFORIZMI

CRTICE JEDNE SMRTNICE

Još Hrvatska ni propala dok ju pljačkamo.

Lipa moda smokvina lista. Eva je uvik znala na što računa.

Od viška glava ne boli, poslije plaćenog poreza.

I ptice se nebeske tuku za mrvicu kruha.

Nekima su krivotvorine, rukotvorine.

Sve su rjeđi obiteljski ručkovi, preporuča se donijeti svoj.

Ne propuštaj inspiraciju, taman došla petkom ili svetkom.

I kad ti bacaju lug u oči, čuvaj se vatre.

Pune su mi police knjiga, koriste ih naravno moljci.

Blago vinskim mušicama nitko ih ne alkotestira.

Ne solite mi pamet, radije svinjsku polovicu.

Sirotinjska radost, pio je lozu i muzao kozu.

Cinik stoiku, provjeri pa povjeruj.

Znate li tko piše aforizme? Oni koji škrtare na slovima.

Ajme majko, šta smo dočekali, bakalar postaje tihi ubojica.

Svoje viletine nazivaju rajem na zemlji, ali se ne odriču nebeskih.

Nije teško biti vegetarijanac u tuđem vrtu.

Skupo je znanje, ali ne moraš imati u glavi, ima u Googlu.

Jadna nam se demografija sprema kad žene muževe hrane afričkim šljivama.

Kažem čvarci, prođu me žmarci, uskoro će stati uz bakalar.

E, sirotinjska hrano, došla si na svoje.

Sporost naših sudova koče svjedoci, uskoro će ih prevoditi policija.

A šta s onima koji imaju Boga za svjedoka?

„Vjesnik” kralj vijesti, otišao samo s jednom crnom!

Nema više sukoba interesa, samo interesi.

Pravi optimist daje nešto za ništa!

Davala sam sve od sebe, tko mi je kriv što sam sada švorc!

Puno naših estradnica vuče najnoviji styling. Sve su golije!

Stoci sitnog zuba dovoljni su takvi i onako nemaju ništa gristi.

Žene bi pri ulasku u brak trebale obavezno imati karate tečaj, zlu ne trebalo!

Ma koja inflacija, likuju umirovljenici, čekajući trinaestu mirovinu!

U sabornici konačno jednoglasnije lupanje replikama po našoj imovini.

Neomiljeni euro, još mu kune mrse račune!

Kako ide otkup zlata, još će se i vjenčano prstenje iznajmljivati.

Neki ljudi žive od uspomena, ne gledajući njihovu nutritivnu vrijednost.

Mobitel je vrlo ubojito oružje, po tome smo svi naoružani.

Puno toga mi je promaklo. Kriva sam za ono što mi se omaklo.

Sve mi se više čini da je krađa najučinkovitija rađa.

Lijepu našu preplavili sajmovi OPG-ovskim delicijama. Predložen je festival pučkih kuhinja!

Mnogi prizivaju podsvijest, ona je ionako ostala pri savjesti.

Bilo bi lipo da nam adventske lampice prosvitle pamet.

Mnogi priželjkuju bijeli Božić. Samo da ne bude bijedni.

Kakva ironija: u hladno oružje ove zime ubrajam i štednjak na drva.

Najviše mi škodi skupa i pikantna hrana za koju nemam šoldi. Sreća, baš se zdravo hranim.

Skupila se vlada oko cijena, za nas umirovljenike obična ucjena!

Ćoravi gulaš, ćorava juha, ćorava pašta šuta.
Pitam ja vas ima li svijetla na kraju jelovnika.

Nepodobni, nesposobni, važna su biračka roba.
Neka su samo lojalni.

Tako sam naivna da bi mi dobro pristala ime Ivna. Za neke eurozona, za malo erogena.

Neki još u spizu nose dva novčanika. Meni sve stane u šaku.

Euro nam dođe kao Ero s onoga svijeta. Samo što Ero ima brašna, a s eurom će nam manjkati kruha.

Kažu da je vrijeme novac. Što ćemo mi vremešniji?

Upravljanje hrvatskim šumama je na toj razini da ne bi bilo čudo da po njima uskoro ne možemo šetati.

Kad bi potekli med i mlijeko, mnogi bi pitali gdje je maslo!

Brojala sam u kune sve, dok mi euro nije pomrsio račune.

Nama penzićima je veljača dar Božji, tri dana manje gladovanja.

Ljudi dragi, štedite struju za svjetliju budućnost!

Često kažemo: kruha i igara. Može li predigara?

Biologija često gubi bitku pred zakonom.

ZRNO KRUPNE SOLI

Poskupljenje hrane mijenja želudac u džepno izdanje.

Živjele bebe naših političara, samo da na vrijeme dobiju porodiljnu naknadu.

Odhrvala sam se dezinformacijama, na jedno uho sam gluha, a na drugo ne čujem.

Da je spize koliko je krize, ne bi znali kud bi udarali.

Kad se sve zakuhalo, nestaje plina.

Kriza je teška riječ, radije koristite inflaciju.

Debeli smo i otežali, koristimo preporukama Prve dame.

Borba protiv mita i korupcije zahuktava se. Tko zna u kojoj će ofenzivi prestati?

Puna šaka brade u redu, probajte obrnuti, nije isto.

Godine su, kažu, samo broj. Jesu dok ne kažu stoj.

Umirovljenicima je maraton pretrčat mjesec.

Floskula „šećer na kraju" morat će se češće preskakati.

Nema se u što uzdati, treba se obuzdati.

Zov divljine, uživam u kvartovskom dućanu.

Blago meni, kroz život sam uživala čak šest valuta.

Što ćemo sad? Ni kruha, ni igara.

Pomiče se ura natrag, da se bar može pomaknuti smrtna.

Ljudi su se davno klanjali zlatnom teletu, sada bome janjetini.

Najtraženiji artikl ove jeseni je vreća za spavanje, po mogućnosti XXL.

I kućni ljubimci od svojih vlasnika traže potvrde o doživotnoj skrbi.

Došlo vrijeme kruha na kapaljku.

Ne dirajte govor mržnje, jedino se na njemu možemo sporazumjeti.

Čudo jedno, čovjek je od znanja, a nema imanja.

Adventska svjetla sva su upaljena, nema posla za Diogena.

Svako samačko kućanstvo ima svoju vlastitu pučku kuhinju.

Umirovljenici se pitaju: – Ide Božić, grad se kiti, a što će u loncu biti?

Kupuju se darovi za Božić, planiram ispod bora ostaviti mjesta za polovicu svinjske polovice.

Guske su, kažu, spasile Rim. Vjerujem, kad dođe vrijeme da će spasit i saborske papige.

Sve teže živimo, gladujemo i jadujemo. Ne pomažu više ni kontejneri. Ako nastavimo ovako, turobno i mučno, morat ćemo i smijeh uvoziti.

Lipo je kad kresne i bljesne.

Nezasitni hrvatski lopovi zavući će ruku i u mišju rupu.

Živimo u tri staleža: bogatom je sve odozgo dano, drugi su bogati zna se kako, treći sve brojniji nikako.

Primijetila sam penzionere po trgovinama s crnim vrećicama u rukama u slučaju da im pozlije od cijena.

Po svemu ovom predbožićnom blještavilu i konzumerizmu, spašava me ona dobro znana: Bog uboštvo ljubljaše!

Živili naši Vatreni, u njihovu ću čast večeras upaliti badnjak, kad je vruće neka gori.

Često mi odnesu riječi iz usta. Bolje i to nego zalogaj.

Silne pokradene paretine naših ljupeža vratiti u mirovinski fond! Samo da ne bude: – Što se babi tilo, to joj se i snilo.

Jadni moji prsti, dobila sam zanoktice prebirajući euro kovanice.

Savjet: misli pozitivno, često čujemo od onih koji ništa ne misle.

Dodijalo se srednjem prstu pokazivati, traži da i drugi prsti uživaju u toj povlastici.

Verbalni delikt se vraća na velika vrata. Moram pazit kad dom spremam. Ne daj Bože, da tako i kažem!

Politika nije samo povlastica, nego i poslastica.

Svega mi je dosta, fali mi samo šaka eura.

Za praznik rada ne škrtarite na grahu, plemeniti plinovi neće naškoditi klimatskim promjenama.

Sve mi se više čini da je i motika iz raja izašla.

Rado se smijem na svoj račun, najviše na bankovni.

Ne polazi mi za rukom, trebam savjet kako uskladiti tjelesnu i specifičnu težinu.

Ljetne žege imaju svoje radosti, bit će više pohanih mozgova.

Ljudi moji je li to moguće? Cijene skaču, u nebo se penju, da je danas gore nego jučer i penzići podjednako stenju!

Korupcija, mito, kriminal, orilo, gorilo, dobivaju svake izbore, zaslužuju i Ministarstvo.

Toplo vrijeme uštedjelo grijanje, e kad bi svaki drugi mjesec u godini bio travanj.

Sve manje stoke sitnog zuba, sve nas je više krezubih i bezubih.

Davno su me preveli žednu preko vode, sad me pokušavaju i gladnu.

Jedva čekam da se probudim jer je svaki dan nečega dan.

I ptice nebeske bi trebale biti malo pristojnije. Kljucaju mrvice, samo kruha ispod peke.

Kad bi mi koja divlja svinja ušla u dvorište, bar bih prekinula post.

Poštuj kumove i rodijake da ti dobro bude na zemlji.

Ne čačkaj po prošlosti, mogla bi te priskočit budućnost.

Ako mi ljudi nešto povjere, nema pronevjere.

INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO

Da mi je samo znati tko krpa rupe na zvjezdanoj stazi.

Tko nije prošao na hrvatskim jaslama, proći će na europskim. Mudru dosta.

Uvijek je bilo sponzora i sponzoruša. Samo što se radilo o svoti i doti.

Skokove s motkom zamijeniti u skokove s motikom.

U prirodi više nije isto. I obiteljsko stablo treba prskati.

Da se naivčine uhvate kista, postali bi Hlebine.

Bilo je lijepo živjeti s mitom!

Kad te nešto muči, muči!

Sve se manje kulturno uzdižemo.

Za saborske operete svi imamo mukte ulaznice.

Zakulisne igre imaju treće poluvrijeme.

Obustava rada ili glada, znam što misle penzići.

Dajte djetetu ime Koruptan, možda u životu nešto i jami.

Puno penzića prelazi u vegane. Kažu puno je zdravije, a i jeftinije.

Prijete nam razni porezi, primjerice na nekretnine. Zabrinula se kornjača i puž koji svoje nekretnine nose na sebi od rođenja.

U sabornici je obilje maski, ostaje samo izglasati krnju.

Sve mi je draže da mi kažu vištica nego ništica. Puno manje čitamo, poglavito s botoksiranih usana.

Bolje ti je da se nešto odmrzne, nego omrzne.

Pitaju me čega se odričem u Korizmi. Pomozi Bože, reumatičnog artritisa.

U vremenu posta i nemrsa teško našim sirotinjskim ribama.

Znamo da će sabornica duže biti na drugoj lokaciji. Neka, bar će prići i restoran.

Zahuktava se kampanja polako ali sigurno, to će završiti govorom mržnje.

Zastupnici su u maratonskoj raspravi naučili kako trijezan dočekati zoru.

Za žabe i babe čujemo svakodnevno. Vidjeti ih možemo samo u sabornici.

U neko vrijeme u Jugi vozilo se par ne par. Došlo vrijeme da mnogi tako i jedu.

Ne trebamo strane radnike tamo gdje se krade. Tu jedan naš poteže za petoricu.

Naše se vrle političarke natječu koja će imati skupju obleku.

Starost pomalo ruši i tvrdoglavost, ali i potiče tupoglavost.

Gurmanski hit su sparoge. Ne treba im začinska kiselost. Dovoljno je samo pogledati cijene.

Lako je biti vegetarijanac dok je zelja u tuđem vrtu.

U izbornoj šutnji sve se dogovara.

Poštenjačina stara, a sad traži donaciju zbog pijata bakalara.

Imotski toranj neka ostaje gdje je, a jezero treba premjestiti. Olakšati posao Ministarstvu gradnje.

Aforizam je uvijek svjež jer nema roka trajanja.

Pazite ljudi, savijest je jednako loša kad ti neda spavati ili kad te budi.

U društvene mreže daju se uloviti samo sitne ribe.

Je li starija kokoš ili jaje uopće me nije briga. Važno je da ih imam u hladnjaku.

Ne govorite često istinu, mogla bi prijeći u naviku.

Sukob mišljenja rado bih mijenjala za sukob interesa.

Iz recikliranih laži izađu klice istine. Samo ih je teško uzgojiti!

Građanski neposluh, oštetio mi je sluh.

Vladine mjere oduševile su preživače. Možda koji put i podrignu.

Osobnu higijenu nekako održavamo, ali što je s mentalnom?

Brojim sebi zalogaje, bolje nego da mi to čine drugi.

Zanimljivo, samo starost ne ide u zastaru.

Izmiče polako jesen, ide vrijeme vinskih mušica.

U vremenu poskupljenja raznih energenata, oslonimo se na vlastite plinove. Niti se grijem, niti vozim, ali se opet na se grozim!

Batina izlazi iz raja, zaželjela se posla.

Nužno nam je potrebno ministarstvo humora. Sa smijehom se rješavamo tumora i umora.

Dobar aforizam ponavljaju nekoliko puta dnevno. Jača intelektualni libido.

Vraćam se dobrom starom abaku kako bih se uhvatila u koštac s PDV-om.

Ako bih morala primiti šamar, radije bih glumački, nego junački.

U korizmi me pitaju čega sam se odrekla. Odgovor: Svega kao i obično!

NEMA LIJEKA BEZ SMIJEHA

Umirovljenici vele: I ove smo godine za prvi maja jeli grah bez kobasica, dogodine ćemo jesti grah, bez graha.

Kad kreneš grlom u jagode, pazi koju pjesmu pjevaš.

Turizam je našao Imotski. Starim momcima dobro će doći galebarenje!

Od stoke sitnog zuba, gora je samo bezuba.

Tajkuni i pretvorbenjaši verbalno mrze komunjare, a uživaju u njihovim stečevinama.

U vinu je istina, u crnom ili bijelom, ne u količini!

Inter nos mi često natrlja nos.

Krezubi u komunikaciji imaju znatnu prednost. Ne mogu se ugristi za jezik.

Loše mi se piše, jer sve manje čitam!

Trebaju nam češće izbori, za obnovu lažnih obećanja.

Ljudi moji, je li to moguće? Sve više Hrvati postaju derivati.

Imoćani još uvijek trče trbuhom za kruhom. Neće valjda kruhom za trbuhom.

Odavno imotske ptice ne pjevaju: Kupuj kruh,
nego Merđu!

Ne trebam fitnes, imam dovoljno svog tereta.

Tijelo će vam najbolje isklesati radnička mirovina.

Optimist: svojom voljom nosi se s nevoljom.

Pitam se umiru li umirovljenici u miru.

Za raj, pakao i čistilište ne treba – povratna karta!

U četiri oka dabome, makar i s Kiklopom.

Ako te muče problemi, resetiraj ih ili recikliraj.

Zašto se žene rjeđe klade na konjske trke? Zato što su im samari brži od konja.

Žene, naćulite uši! Slično, ali različito – muving ili mobing.

Nakon raspada Juge, svi smo postali poligloti.

Ne omalovažavajte starost sve dok služi svrsi.

Izmiče mi tlo pod nogama, džabe se hvatam za glavu.

Puno naših ulica nosi ime kraljeva. Neka, ali malo koja radnika i umirovljenika!

Galopirajuće inflacije ne plaše naše lopuže. Oni su imuni na njih!

Antivakseri, odlučite se komu dati prednost. Država sve naplaćuje.

Došlo vrijeme da i za crno ispod nokata treba vlasnički list.

Ne treba razmišljati oko vanjskog i unutarnjeg neprijatelja. Oba su ista.

Puno je pučkih kuhinja. Samo su mnoge anonimne.

Ne zanimaju me tuđi životi, ni za svoj nisam ništa učinila!

Ej, gospodo preživljači, pitaj te se tko vas tlači.

Umirovljenici, dragi, kako dalje? Začepite gubicu ili s oproštenjem, guzicu!

Društvene mreže ne hvataju krupne ribe.

Nije se dobro bosti s rogatim, još gore s bogatim.

Penzići se više ne griju na lažnim obećanjima.
Odavno su potrošena!

Nije problem u prelasku kune u euro, nego rastanak s dosadašnjom uštađevinom.

Čudo neviđeno. Sve oko nas raste, a sve nas manje ima i sve smo gladniji!

U zlatnim godinama sam prihodovala, bilježim, tri kronične bolesti.

Očnjaci u kosirici jednako palci u šaci!

Živa istina, na inflaciji zarađuje pdv!

Što je starije: špica ili klica? Riješi prije kokoš i jaje!

Licemjerje: pitati gladna koje mu je najdraže jelo!

Inflacija sve češća, ugrozila i topli obrok!

Vrijeme ide dalje, najgore je kad stane!

4. POGLAVLJE

LIPOTE OD LOPTE

ZA DINAMO JOŠ MI SRCE KUCA

Srete me nedavno umirovljenik povratnik, kolega iz Gimnazije: – Gdje si Mare „dinamovka", ako te tako još mogu zvati? Vremena se mijenjaju, ukusi također?

– Možeš, kako ne, hvala ti! Davno bilo, prošlo šezdeset godina, navijati za jedan klub srcem i dušom, velika je stvar! – odgovorih ponosno.

I doista, ranih šezdesetih, puni zanosa i ponosa, željni aktualnih zbivanja u Hrvatskoj i svijetu, pratili smo nogometna događanja, navijali glasno i strasno. Na prostoru u kojem sam živjela – Krajini, navijalo se za Hajduk, što je bivalo normalnim. Meni nije. Odabrala sam Dinamo zbog kojega sam često dobivala po prstima i po ocjenama, ali nisam posustajala.

Daleke šezdeset i druge, Svjetsko prvenstvo u Čileu i četiri gola Dražena Jerkovića. Naravno, za tadašnju Jugoslaviju. Dali su mi krila s kojima i u ovim godinama pratim moje dinamovce, igrače i rezultate. Bila sam čest gost na utakmicama u Splitu, gdje su me navijači zvali šinjorina, i u Mostaru, gdje sam bila šperka. Oko mene je uvijek bilo dobro raspoloženje, nije bilo grubih riječi, kamoli ne daj Bože, batina. Često sam putovala s našim Hajdukovim navijačima koji su me gledali kao svoju. Još ih ima živih i jako sam im zahvalna.

Hotel „Park" u Splitu bio je baza u kojoj su boravili dinamovci prilikom utakmica s Hajdukom. Tamo sam ih i upoznala.

– Kaj dela ova feš puca, dečki? – pita trener Branko Zebec skupinu igrača za čijim sam stolom pila ponuđeno piće.

– Gospon trener, to je naša Marija, Imoćanka, ona nam dela karikature, kaj niste videli? – reče Rudi Belin, u moju obranu.

I doista u beogradskom sportskom tjedniku „Tempo", koji je visoko tiražno pokrivao prostor bivše Juge, izlazile su moje portret karikature Dinamovih igrača. To je dosta bilo neobično, čak kuriozitetno, da jedna ženska crta i objavljuje karikature. Bila sam dobro i nagrađena, skoro promijenila garderobu, a volila sam se lijepo obući.

Naravno, originale sam podijelila igračima i bili su jako zadovoljni.

Jako mi je žao što nisam nastavila dalje, ali život ima druge planove. Okrenula sam se novinarstvu, objavila tisuće kartica o događajima koji su me zanimali i čitatelje koji su me pratili.

Postoji jedna anegdota koju često ispričam zadrtim i glasnim navijačima. Na maturalnoj ekskurziji boravili smo tri dana u Beogradu. Obišli što je bilo u programu i dobili malo slobodnog vremena za osobni izbor. Ja trk na Marakanu. Gospođa koja mi se činila domarkom počastila me čajem, htjela podrobnije znati odakle sam i za koga navijam. Toliko sam joj se svidjela da je poželjela da joj budem snaha. Imala je sina prvotimca Crvene Zvezde… Uto uleti znojan i razbarušen Šekularac. Ona me predstavi njemu.

– Ovo je Dalmatinka, navijačica Dinama…

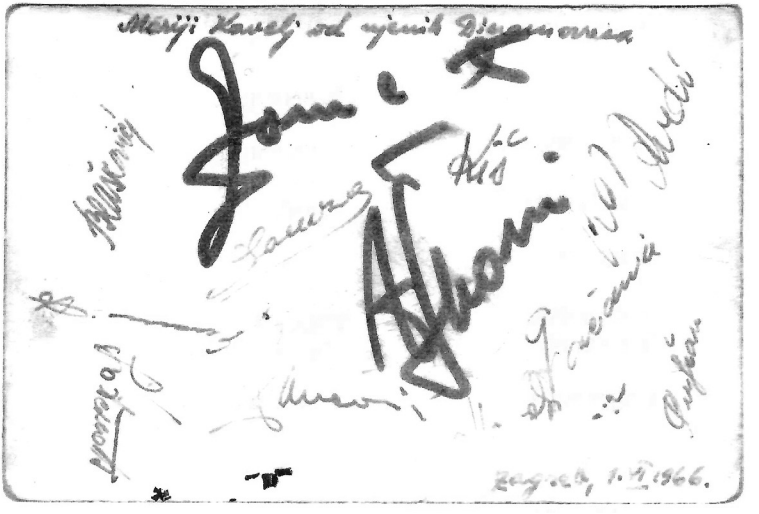
– Čestitam devojko! – veli Šeki poklonivši mi potpisanu legendarnu fotografiju na kojoj klečeći na koljenima zabija gol.

Bivajući starijom i izbirljivijom smetao mi je materijalizirani nogomet, kapital i dolazak igrača koji nisu bili isklju-

čivo i regionalno vezani za 'Dinamo'. Navikla sam polako i na crne, žute, kosooke i druge rase. Mora se čovjek pomiriti s vremenom koje dolazi.

Često znam reći, dinamovka sam od Dražena Jerkovića do Bruna Petkovića. Bože zdravlja i dalje ću to biti! U mojim venama teče Dinamova krv!

Momčad Dinama i autogrami zlata vrijedni

Slaven Zambata proba moje naočale

Pratnja momčadi Dinama s autobusnog kolodvora

Ćiro Blažević: Dođi ćeri, da te zagrlim!

– Čestitam, Mlinka!
– Hvala, Mare!

žuje.

Da sam pošten glasač najbolji je dokaz što vam ne šaljem gomilu »sumnjivih« potpisa, već samo jedan (ali vredan) i veliki glas za Roru.

Molim vas da, ako objavite ovo pismo, to učinite i sa karikaturom mojeg ljubimca. Možda ona nije najbolja, ali se bar jasno može videti koliko je Rora lep.

Manja Bebek — Kavelj Imotski Divada b.b. Dalmacija

Glas sa dokazom

VIDIM da borba za lepotane-fudbalere ne jenja va, pa evo da malo »ulja dolijem na vatru«.

Na lestvici najlepših vode oni koji ni izdaleka nisu najlepši! Možda bi bilo najpravičnije kada bi o tome ko je najlepši presudio neki estetičar. Ispalo je da zaista za pojedine fudbalere »glasaju« njihovi navijači.

Po mojem mišljenju, naj lepši fudbaler Jugoslavije je Krasnodar Rora. Odmah ću da objasnim zašto tako mislim. On je, pre svega, najšarmantniji. Zatim, vrlo je elegantan i svojevrsan tip. Njegovo lice više liči na lice nekog holivudskog glumca nego na fudbalera. Jedino što mu smeta je što je nefotogeničan i to ga je u ovom takmičenju dosta oštetilo. Vidim da su Dinamovi navijači posustali, mada sad imaju najviše razloga da forsiraju svoje levo krilo. Možda će im pobed »plavih« uliti snage da u završnom takmičenju pomognu Rori d-

Crtež Marije Kavelj učenice IV b gimnazije u Imotskom

NAPADAČ DINAMA

LAMZA napadač Dinama. Crtež: Marije Kavelj, p. Krivodol—Imotski

Tempo od 31. V 67. broj 66

RJEČNIK MANJE POZNATIH RIJEČI I POJMOVA

bičva – čarapa
birtija – gostionica
bukara – drvena posuda za tekućinu (vino)
buletin – papirnata pisana ceduljica
ceker – torba za spizu
čokalj – pićerin, čašica za alkoholno piće
dernek – sajam, proslava blagdana i praznika
gomila – kamena hrpa
gudin – svinja
jugošvabo – podrugljiv izraz za radnika u Njemačkoj
kajiš – pojas, remen
klapiti – sanjati
kolpalo – udario tlak
komin – ognjište
kubura – vrsta pištolja na barut
letičast – brz (jezik)
lug – pepeo od žara žari
macimudani – mulci
màna – svaka sreća (boljitak)
mečka – merđo, automobil Mercedes
mrluvan – mirisan
mûka –bijeli kruh, štruca
odrna – nastrešnica od loze
ožeg – željezna alatka na kominu
paríćavati – lagano pripremati
pasati – pristajati
petruljača – svijeća na petrolej

petrulje – petrolej, tekućina za svjetlost
pirula – tableta
postov – platno
povonjati – poiiirisati
prćija – vlasništvo, dota. miraz
prešaltati – prebaciti
pričac – bliži put, puteljak
prljuga – škrta zemlja
rekomandirano – preporučeno
šilježe – odraslo janje
šotokuverta – omotnica pisma avionskom poštom
sovati – prekoravati
štrokati – prevrtati očima
šuvit – potkrovlje
tinel – dnevna soba, boravak
tover – neboder, visoka zgrada (tower)
triska – pleska, pljuska, šamar
trniti – gasiti
vàliti – nedostajati
veštica – haljinica
vurešti – stranci
žerava – žar vatre

SMIJEH NA ČETVRTU

Imota ostaje središtem hrvatskog humora jer se i zadnjih nekoliko godina pojavilo više zbirki veselih priča, humoreski, aforizama ili anegdota, a ovu nam potpisuje plodna imotska spisateljica koja je ostvarila začinjavačke iskorake u kulturnom životu grada i države. Naime, dok se na svim društvenim razinama zalažemo za ravnopravnost spolova, Mara Ožić-Bebek Imotica, prva imotska novinarka, sama se davno izborila uvrstiti u prvu ligu hrvatskih satiričkih pera. Ususret osamdesetom rođendanu, zahvaljujući i afrodizijaku humora, kako se kaže, potpisuje svoju sedmu knjigu, četvrtu s humorističko-satiričnim štivom koja je, kako to i naslov nagovješćuje, najviše autobiografska, sa snažnim autorskim pečatom.

Kao i u prethodnim zbirkama vedrine, i ova četvrta, četverodijelna, daruje pitki koktel u kojemu se sljubljuju svježi humorni sokovi i ironično-britka žestica, šaljivi bićerin u kojemu se zrcali svjetlost s kamena Dalmatinske zagore. Većinu ovih dijaloških humoreski i aforizama objavila je u emisiji *Kad se smijah tad i bijah* HRT Radio Splita, oglasivši se u eteru petstotinjak puta od 2012. do 2024. godine.

Svojom olovkom lovila je kroničarski iz tjedna u tjedan sve naše društvene i političke promašaje, zarezujući poroke i neprolazne gluposti. Ti satirični ubodi, s nakanom ljekovitosti, sada između korica ove knjige postaju dokumentarnim herbarijem melemnih misli.

Autorica je zapisala 22 inglendasta razgovora ugodna Ivuše i bukari sklonog Antiše, koji pučkom mudrošću komentiraju slavnu koronu, odlazak kune i druge (ne)zgode,

i to na imotskoj ikavici, čuvajući od zaborava naše pučke izreke, užance i zavičajni jezik. Na tom je satiričnom tragu i dvjestotinjak igričavih i iskričavih aforizama, podijeljenih također u četiri ciklusa, u dosta njih s lelekom sebra umirovljenika.

U uvodnom poglavlju autorica se kroz 15 crtica prisjeća svog djetinjstva i odrastanja, srdačno i anegdotalno ispričavši, također na zavičajnom idiomu, siromaški život u našim krškim selima sredinom prošlog stoljeća dok još nisu električna struja i televizija ušli na komine i u domove. U završnom poglavlju Mara otkriva svoju staru ljubav za nogometom, kada je kao prva hrvatska sportska karikaturistica, u gimnazijskim klupama, crtala portrete igrača zlatne generacije zagrebačkog Dinama. Druženje s dinamovcima nastavljeno je i početkom osamdesetih godina 20. stoljeća, što nam svjedoče i priložene fotografije. Tako će u ovoj razlistanoj knjizi svatko pronaći zapise koji se mogu čitati i na preskok i uvijek ćemo ubosti u sredinu, ma kako katkada i neugodna i neugledna bila. Istinu vazda nije bilo oportuno govoriti, zato čast onima koji je hrabro izriču, makar uvijenu i u celofan književnih figura. A Mara Ožić-Bebek Imotica svojim „Obiteljskim stablom" opet pokazuje da je naše gore list. Koji postaje zimzelen!

Mladen Vuković

BILJEŠKA O AUTORICI

Mara Ožić-Bebek Imotica, djevojački Kavelj, rođena je u Lokvičićima 22. veljače 1947. godine. Završila je Gimnaziju u Imotskom. Studirala je na Pedagoškoj akademiji u Splitu i Filozofskom fakultetu u Zadru hrvatski jezik i književnost. Piše od mladih dana, surađujući u mnogim dnevnim listovima, tjednicima i časopisima. Okušala se u gotovo svim novinskim i književnim vrstama kao i u likovnoj kritici. Bavi se i slikarstvom, ima vrijednu kolekciju umjetničkih slika koje od 1973. izlaže u više gradova. Aforizmima je zastupljena u više hrvatskih i međunarodnih zbornika. Izbor svojih radova objavljen je u zasebnim knjigama:

1. *Krik*, 2008.
2. *Priče s palete*, 2009.
3. *Marine mrđalice*, 2010.
4. *Zovem se Donna, a ti?*, 2014.
5. *Sovin smiješak*, 2017.
6. *Nu, šta mi reče*, 2019.
7. *Obiteljsko stablo*, 2026.

Adresa:
Bruna Bušića 4, 21260 Imotski
Telefon 021 843 461; Mobitel 091 9531 519

KAZALO

1. POGLAVLJE 5
KAKO SAM DOBILA PRVU PLJUSKU 9
TABLICA, SPUŽVICA I PISALJKA 10
NEĆEŠ TI MENI POVIST. 11
I POZDRAV JE GRIJEH 12
KOLIKO TO IMAŠ OVACA, A?. 13
MAJICE S NATPISIMA. 14
ŽVAKE 15
NESTALA NAČAS GRBA 16
NIČU MI ZUBI 17
LETRIČNA STOLICA. 18
KAKO ZOVEŠ ONE PTICE? 19
BILO JE I ZABAVNIH VEČERI. 20
NISI NI TI ZNALA PLIVAT 21
PISMO 22
OBITELJSKO STABLO 23

2. POGLAVLJE 25
LIPI NAŠ IMACKI 29
SIROMAŠNI 30
SRITNA NOVA 31
VELIKI TJEDAN. 32
MASKE 33
DRŽAVA I DUGOVI 34
JUGOŠVABO. 35
KORIZMA 36
MAŠKARE. 37
NOVA VIZURA 38
MARKO, MARKO, SUNCE NAŠE ŽARKO 39
EURI I KUNE. 40
ZDRAV KO DRININA. 41

MAJMUNSKE OSPICE. 42
MOREŠ TI PROMINIT 43
MODERNE MASKE 44
ODE NAŠA LIPA KUNA. 45
ADIO KUNE 46
NE BUDI PROSTA 47
MAKINJETA MOJA PRIJATELJICA 48
NE MERE NAN NIKO NIŠTA 49
AUSTRIJSKA OSTAVŠTINA 50

3. POGLAVLJE (AFORIZMI). 51
CRTICE JEDNE SMRTNICE 53
ZRNO KRUPNE SOLI. 65
INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO. 77
NEMA LIJEKA BEZ SMIJEHA 89

4. POGLAVLJE 99
ZA DINAMO JOŠ MI SRCE KUCA. 103

RJEČNIK MANJE POZNATIH RIJEČI I POJMOVA 111
SMIJEH NA ČETVRTU 113
BILJEŠKA O AUTORICI 115

Objavljivanje knjige potpomogli su:

GRAD IMOTSKI

OPĆINA LOKVIČIĆI

Pučko otvoreno učilište Imotski

PUČKO OTVORENO UČILIŠTE IMOTSKI